

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 7.

V Ljubljani, v soboto 14. februarja 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrta leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani štari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Razklane duše.

Revež je liberalce. Njegova duša je čez sredo razklana. Vsaka polovica sili drugam, in nazadnje revež ne ve, kam bi se nagnil. S popirjem „Slov. Nar.“ hoče zamašiti to brezno v duši. Le pogledimo nekaj takih muk:

„Slovenska narodna stranka“ se imenujejo in „slovenski narod“ zastopajo. V resnici so polni nemškega judovskega liberalizma, ponižni sluge grajščinske nemškutarije.

„Napredne“ se imenujejo in si silno mnogo domišljujejo na tem. A v resnici so v socialnih stvareh nazadnjaški kot pristni odreveneli starokopitneži. Ljudstvo se razvija, hiti naprej, liberalce pa še vedno čepi na frazah iz l. 1870.

„Inteligenca“ se imenujejo in mislijo, da so s to prazno besedo vsem usta zamašili. A pogledajte v „Narod“. Če to ni glasilo za topoglave bebe, potem res ne vemo, kaj je še budalastega na svetu. Bil je krasen prizor, ko so socialni demokratje v „Rudečem praporju“ odkrito rekli tej „inteligenci“, da jo zaničujejo. In na to je „slovenska inteligenca“ v vsej svoji finosti odgovorila socialnim demokratom, da so „kravice“. In naši liberalci v svoji zapuščenosti duševni revščini so silno veseli, če jim pride na misel sploh še kakšna misel, če je tudi obsežena samo še v besedi „kravica“.

In pa npravni so ti ljudje! Kdor je zadnji čas zasledoval razvoj liberalnega časopisja, je videl, da je njegovo obinstvo prišlo na strahovito nizko stopinjo sramežljivosti. Oni se že kar bahajo s propalostjo. In ko jim je „Slovenec“ kratko zabrusil nazaj nekaj resničnih slučajev, iz katerih se razvidi, da bi ti ljudje najbolje popolnoma molčali, pa stočejo, da „klerikalci“ ne spoštujejo tajnosti privatnega življenja: svojo omiko so pokazali posebno s tem, da so „klerikalce“ nazvali vsled tega z „lumpi“. In vendar, razklane duše, kaj pa vi počenjate v enomer? Ali ne obstoji vse

vaše „politično“ delovanje v tem, da sramotite privatno življenje svojih nasprotnikov?

Razklane duše liberalcev imajo en gosposki in en kmečki kos. Gosposki je mnogo večji in tega dajejo navzgor, se z njimi ponašajo posebno proti uradništvu. Kmečki kos je pa majhen in se pokaže samo ob volitvah, na primer zdaj v Krškem. En del ne ve, kaj drugi dela, kajti proti kmetom se govori: „Kmet bodi sam svoj! Kmet kmeta!“ Proti gospodi pa: „Mi smo inteligenca! Kmet je polčlovek!“ Razklane duše ne poznajo ne logike ne zistema.

„Svoboda“ je imenitna last liberalcev. Vse hočejo z njo premagati, vse spono razdreti. Oni zahtevajo zase svobodo ne le v političnem in gospodarskem, ampak tudi v moralnem oziru, kar jasno priča vse njihovo življenje. A razklane duše imajo v drugi svoji polovici čisto drugačne nazore: „Klerikalec“ ne sme imeti nobene svobode, ne društvene, ne civilne, ne gospodarske, ne politične, ampak naj bi le mirno gledal, kako razklane duše z njim gospodarijo, ga zasramujejo in izkoriščajo.

Kako dolgo vtegnejo še te blede duše metati svoje mrzle sence na ljudstvo? Zadnji čas je, da jih sapa ljudske nevolje spiha z obzorja.

Termino-kupčija z žitom.

(Dalje.)

Škodljivost terminske kupčije.

Nastane pa zdaj vprašanje: kako in zakaj pa je škodljiva termino-kupčija z žitom poljedelstvu? Da pa moremo na to odgovoriti, moramo najprej nekoliko pojasniti to kupčijo samo, ker se pa termino kupčija vrši na borzah, bi bilo morda umestno spregovoriti nekoliko tudi o borzah sploh.

Kaj pa je terminska kupčija? Terminska kupčija je skupni rezultat ročnih poslov, po ročnih (termino) poslih (Geschäfte) provzroča promet.

Ročni posli (Termingeschäfte) pa spadajo v vrsto onih kupnih pogodb, pri katerih se blago izroči in plača še le v prihodnjem pogojenem času, terminu, roku, zato ročna (termino-) kupčija. Prodajavce se tedaj obveže, če najprej fiksne posle motrimo, ob gotovem prihodnjem terminu, roku — ta rok mora pa biti neki gotovi dan ali doba, katere začetek in konec je določen — gotovo, pogojeno količino (kvantiteto) gotove vrste blaga izročiti, dati — kupec se pa obveže, blago prevzeti in za prejeta blago prodajavcu plačati dogovorjeno ceno. K termino-kupčiji spadajo tudi nagradni posli (Prämien-geschäfte), ker pa ne karakterizirajo veliko borznega prometa, zato jih pustimo na strani. Termino (ročni) posli niso nič drugega kakor neka vrsta dobavnih poslov (Lieferungsgeschäfte) z blagom. Pri ročnih poslih opredeljuje borzni statut vrsto in skupno prodajno količino blaga. Zahteva se, da vrsta blaga odgovarja borznemu običaju (borzni uzanci), da je najmanjša prodajna količina „kup“ (Schluss) 100, 500, ali 1000 q, in da se sme samo večkratnik takega kupa staviti v promet. Posebno natančno je določeno, kakšna pšenica se sme jemati in prodajati.

V pojasnilo en zgled: Med A in B se sklene 15. aprila (navadno 15. ali 30. (ultimo v mesecu) terminska pogodba na 150 K. A se tedaj obveže 15. aprila, da bo osebi B izročil 15. oktobra dogovorjeno vsoto žita po x kron, B pa se nasprotno zaveže izplačati A dogovorjeno ceno 15. okt., ko je prejel blago.

Termino-kupčija je tedaj naravno združena z rizikom. Ker žitna cena je v oktobru ali sploh ob roku izročitve žita lahko manjša ali večja kakor ob dnevu pogodbe, pa tudi višja ali nižja, kakor se je dalo sklepati na dan pogodbe za dan izročitve. Riskirata pa oba, prodajavec in kupec.

Tak prodajavec pa ob času, ko sklepa kupčijo, v resnici blaga nima v zalogi, marveč dobiti ga še le misli do časa, ko bi ga kupec

Bela vrtnica.

I.

Popoldne mrzlega zimskega dne se je vstavila pred stanovanjem vrtnarice bogato opremljena kočija.

Izstopila je lepa gospa, srednje starosti, in krasna, življenja polna gospodična; grofica Saldern in njena hčerka Klementina.

„Morem-li govoriti z gospodično Ozbilnik-ovo?“ vpraša gospa vstopivši v malo sobico.

„Ta sem jaz, milostljiva“ odgovori ljubeznjivo dekle kakih sedemnajstih let, ki je sedela za mizo, pogrnjeno z različnimi cvetkami.

„Zelo me veseli“ je pričela gospa, „da sem vas dobila. Prihajava v zelo važni zadevi. To je moja hči, ki se v kratkem poroči. Rada bi okrasila svojo poročno obleko z belimi vrtnicami. Sicer dobiva teh povsod dovolj, a medve želiva dobiti najboljše, kar jih je sploh dobiti mogoče. Zvedeli sva, da imate vi neko posebno vrsto, katerim druge niso niti od daleč kos, da jih pa tudi zelo neradi daste, da jih čuvate kakor punčice svojih očes, da so vam drage, kakor najdražji spomini“.

„Zvedeli ste resnico. Res imam šop vrtnic, ki si jih je moja rajna mati sama vzgojila in

ki daleč presegajo druge v lepoti. Te vrtnice so tudi edin, najdražji spomin moje matere, ki mi ga je zapustila. Vsled tega so mi tako drage in jih tako nerada dam.“

„Ali morem videti cvetlice?“

Z nalahnim poklonom povedla ju je Marija k grmu, na katerem sta bila dva ravno razpuščajoča se popka.

„Dobiva-li lahko oba?“ vprašala je hitro gospa. Pogled na popka očarujoče lepote jo je nepričakovano presenetil. Da more dobiti kaj tako krasnega, o tem še sanjala ni!

„Jednega vam prepustim“ je odgovorila vrtnarica in nehote se ji je izvil iz prsij globok vzdih. „Milostljiva gospodična bode lahko ponosna nanj. Drugi ni naprodaj za noben denar; je že davno oddan.“

„Pošljite toraj pojutrišnjem jedno vrtnico v Saldern-ovo palačo, drugo nadstropje št. x!“

Grofica je položila na mizo za Marijine razmere veliko svoto in dami sta odšli.

„Kako srečen naključek!“ vzdihnila je deklica, ko je bila sama. „S to svoto plačam zaostalo najemnino in potem me gotovo gospodar vun ne vrže; lahko bom še stanovala tu, na tem dragem mi kraju, kjer mi je umrla moja dobra, predobra mamica. O moja mamica,

o moja ljubljena mamica! Ti ne pozabiš svoje zapuščene Marije, ti jo čuvaš, ti prosiš tam pri ljubem Bogu zanj, ti jo blagoslavljaš! Jaz se ti zahvaljujem za vse, hočem vedno spolnovati tvoje dobre nauke, hočem živeti po njih do groba. To naj ti bode dokaz moje hvaležnosti!“

II.

Mlada vrtnarica je prebila naslednjo noč v solzah in molitvi. Jutri bode minulo leto, odkar se je poslovila od nje njena dobra mati, odkar jo je zadnjikrat tako ljubeznjivo pogledala, odkar je zadnjikrat dvignila svojo oslabele desnico, da je blagoslovila punčico svojega očesa, kakor je imenovala Marijo. Jutri bode leto, odkar je umrla ona, ki bi bila dala svojo kri, samo da bi bila ona, Marija, srečna, samo, da bi nji osladila življenje. O dobra mati; o ljubezni polno materino srce! — —

Med molitvijo in solzami so ji živo stopali pred oči zadnji trenutki predrage ranke. — Bila je ravno taka noč ko nocoj — mrzla — ona je klečala poleg postelje — smrt je že poljubljala čelo materino — tedaj pa je ta šepetnila komaj slišno:

„Marija, moj dragi otrok, ali še cveto vrtnice?“

rabil. A le misli, v resnici ga pa ne, ker stranke računajo le na dobiček, katerega hočejo doseči na razliki med dnevno ceno in med ono, katero bo imelo blago ob času likvidacije. Takim prodajavcem pravimo, da sklepajo kupčijo in blanco — na belem — na papirju, kupčija pa se imenuje blanco-termino-kupčija; ker se pri tej išče samo diferenčnega dobička, imenuje se tudi diferenčna igra. Tako so nastale iz reelne trgovine špekulantske igre, ki so znane na borzi pod imenom agiotage (Börsenspiele, Wette).

Poprej so trgovci posredovali zameno blaga med proizvajavci in odjemavci ter so gledali, da pri prodaji dosežejo dobiček. Dandanes pa iščejo dobička v brezdelni in goljufigi špekulaciji Borzna trgovina se je iznerodila in služi skoro samo špekulaciji, ne pa prometu blaga. Statistika o sklenjenih kupnih pogodbah na svetovnih borzah nam dokazuje, da stoji špekulativna trgovina proti efektivni kakor 20:1.

Borza je tedaj postala tip lukrativnega dobička. Ne pridobivanje in množenje z delom, ampak špekulacija na izgubo drugih: to je bistvo lukrativnega pridobivanja, to je značaj sedanje borze.

Lukrativen dobiček pa v vrejeni družbi, državi ne sme in ne more biti opravičen. Vsak je dolžan vrednost vstvarjati, delati, vsak je dolžan s poštenim delom si služiti kruh. Živeti brez dela, brez dela žeti dobiček, izkoriščevati delo: to nepravno hrepenenje je signatura našega časa. Borza je postala pravo zbirališče igravcev, pravi Monte Carlo. Ko bi ti ljudje že igrali in stavili na poročila iz Kitajske ali na resničnost vesti iz Južne Afrike, vse to naj bi še bilo. Po cenniti nekega uradnika na borzi živi 500 — 600 ljudi na Dunaju skoro izključno od špekulacije pri termino-kupčiji. In država je to igralsko strast podpirala in jo podpira vsaj indirektno s tem, da je borzijanstvu naklonjena. Dandanes se veliko govori o suvereniteti, veličanstvu in dostojanstvu države. Pa ta majesteta in suvereniteta si da od nekaj borznih baronov narekovati svoje pogoje, ti so gospodje v državi. Ta privatni kapital daje lukrativnemu dobičku v agiotage na borzi največjo razsežnost in svobodo, znižuje delavcem zaslužek in izkorišča poljedelcu zemljo. In ta najnevarnejši način lukrativnega dobička, igranja bi se bil dal že odpraviti, ko bi le gospodstvo velikega kapitala ne imelo tako trdnih tal v onih krogih, ki imajo v rokah notranjo in zunanjo politiko.

Borza ne služi tedaj več svojemu namenu, trgovini, ampak igralskim strastem in dobičkarstvu nekaterih igravcev, ki so največ Levi-jevega in Abrahamovega rodu, služi hazardnemu igranju, brezdelju in zato bi jo država morala zasledovati. Pa ne samo to, ona je tudi emi-

nentno škodljiva poljedelstvu in mali trgovini. Vsa naša produkcija je odvisna od borze. Pri njih je zastavljen poljedelski obstanek.

Zviti igralci nižajo in višajo žitne cene in cene poljskih pridelkov. Borzijanci tedaj delajo ceno poljedelskim pridelkom, določajo ceno žitu, določajo tedaj ceno taki, ki niso prav nič v zvezi s produkcijo. Kakor že povedano, se pri diferenčni (blanco) termino-kupčiji dogovori en igravec z drugim, da mu hoče dati ob dogotavljenem roku (terminu) neko gotovo mero žita za gotovo ceno. Prodajavec pa nima niti zrna žita in ga tudi ne misli dobiti. Ko pride določeni dan (termin), pogleda takega dne kurzni listek, in če stoji tam zapisana večja cena, plača prodajavec, če manjša pa kupec.

(Dalje prih.)

Vabilo k družbi sv. Mohorja.

Zopet se približuje čas, ko treba odposlati nabiralne pole za družbo sv. Mohorja družbenemu odboru v Celovec! Iskreno zato vabimo cenjene svoje rojake, drage Slovence in Slovenke, širom naše slovenske domovine, a tudi vse one, ki prebivajo in si iščejo kruha izven domačih mej, da se zopet vpišejo v našo družbo!

Vsak Slovenec, vsaka Slovenka šteje si v sveto versko kakor narodno dolžnost, biti ud tej naši družbi, ki v lepi vzajemnosti zbira pod praporom sv. Mohorja in Fortunata, vse sloje in stanove našega naroda, ki po svojih knjigah skrbi za vsestranski duševni napredek slovenskega naroda, kateremu podaja obilo zdravega pouka in kratkočasnega razvedrila.

Deluj torej vsakdo na to, da pristopi Mohorjevi družbi. Častite poverjenike iskreno prosimo, da zopet prevzamejo mnogokje sicer težavni, a povsod hvaležni posel nabiranja družbenih udov. A tudi vsak ud si šteje v dolžnost delati za vsestranski napredek naše družbe in ji pridobiti čim največ novih članov! Z združenimi močmi delajmo na to, da bo družba napredovala in procvitala i v bodoče, da bode po njej romalo tudi letošnje jesen čim največ lepih knjig v vse kraje, koder bivajo Slovenci.

Kjiževni dar, ki ga letos sprejmejo oč. Mohorjani in ki je naznanjen v zadnjem „Koledarju“, je sledeči:

1. „Zgodbe sv. pisma“. X. snopič. — S tem snopičem se prične novi zakon. G. dr. Krek, ki je za dr. Lampetom tako lepo zaključil stari zakon, nadaljuje tudi novi zakon in temeljito v prekrasnem jeziku razlaga novi zakon. Temu snopiču, ki ga krasi mnogo lepih slik, bo dodana tudi lepa naslovna podoba v barvah in velik zemljevid sv. dežele.

2. „Pamet in vera“, 2. snopič. — G. župnik Seigerschmied nadaljuje svoje delo, katerega

I. zvezek je našel mnogo priznanja. Poljudno razpravlja razna važna poglavja naše sv. vere in jih dokazuje ter pojasnjuje zlasti z mnogimi zgledi.

3. „V Kelmorajn“. Spomini s pota. — To bo prav zanimiva knjiga. Pisatelj, g. kanonik dr. A. Karlin, nas namreč vodi na nekdanj slavno in tudi pri Slovencih dobro znano božjo pot v „Kelmorajn“, t. j. Köln am Rhein. Knjigo bo določilo mnogo lepih podob.

4. „Domači vrtnar“. G. profesor Koprivnik je spisal lepo poučno knjigo o vrtnarstvu, ki bo gotovo dobro služila našim gospodarjem in gospodinjam.

5. „Slovenske večernice“. 55. zvezek, in

6. „Koledar za leto 1904“. Ti knjigi izideta v znani že priljubljeni obliki. Obsegali bodeeta razne povesti znanih naših sotrudnikov, poučno berilo itd.

To je torej letošnji naš književni dar. Knjige bodo gotovo zadovoljile vsakogar in zato iskreno vabimo, da se čim največ udov vpiše v družbo.

Nabiralne pole z denarjem naj se odboru določi do dne 5. marca. Mnogo truda, sitnostij in nepotrebnih stroškov povzročajo nam tisti, ki nam ne določijo ob pravem času udnine!

Posamezne ude in take kraje, ki nimajo 15 udov, pa prijazno opozarjamo, da morajo po družbenih pravilih letnine (2 kroni) dodati še 40 vinarjev za upravne stroške, namreč za zavoj, spremnico s kolekom, delo itd. Seveda morajo potem poštino, ki znaša veliko več, še sami plačati.

Mili Bog naj blagoslovi naše delo in geslo za Mohorjevo družbo bodi: „Ne nazaj in navzdol, marveč vselej naprej in navzgor!“ V Celovcu, dne 10. svečana 1903.

Odbor.

Poročila iz mest in trgov.

Iz Kranja. Najvažnejša pridobitev za mesto Kranj v zadnjem času je brezdvomno — gimnazija. Meščanstvo, ki ga je bridko zaskelala izguba tako važnega zavoda, je zato po pravici slavilo vspeh, katerega je doseglo s svojo požrtvovalnostjo. In kako tudi ne? Saj se danes vsako napredno mesto z vso silo zavzema za to, da si pribori kak višji učni zavod. Kajti koristi takega učilišča so za vsak kraj neprecenljive. Ž njim se povzdigne kulturno življenje, srednjošolski profesorji imajo poleg svojega vzvišenega poklica — odgoje mladine — v prvi vrsti važno nalogo, da razširjajo v ljudstvu pridobitve znanosti. Mesta, ki nimajo srednje šole, se zato ne povzdignejo do tistega ugleda, kakoršnega uživa mesto, ki jo ima. Le primerjajmo n. pr. v tem oziru zapuščeno Postojno s Kranjem.

„Vidite, tam-le gre!“

Nepopisna radovednost se je polastila grofice. Kam neki gre dekle z najlepšo rožo? Hočem videti!

Pot jih je vodila po mnogih cestah in ulicah, dokler nista prišli na — pokopališče. Tu je poiskala Marija s pušpanom ograjen grob; pokleknila je in v sredo vsadila vrtnico.

„Mati, ljuba moja mati! Glej, tukaj ti prinašam eno izmed belih vrtnic, katere si v življenju tako ljubila, tako negovala! Vsprejmi jo kot spomin in dokaz, da hočem vedno živeti po tvojih dobrih naukih!“

Pričela je pretresljivo jokati. Strastno se je oklenila priprostega križa in zdihovala.

„Mamica, zakaj si me zapustila, zakaj si me zapustila samo? . . .“

Grofico je ta prizor tako pretresel, da je tiho odšla, da ne bi motila uboge sirote.

Ko je prišla mlada vrtnarica vsa izmučena, objokana s pokopališča domov in pričela pospravljati svoje stvari, da se izseli, vstopi nena doma gospodar. Marija se ga je ustrašila, ker se je bala novih surovih napadov, a gospodar jo je proti vsi svoji dosedanji navadi nepričakovano prijazno ogovoril:

„Gospodična, smem li vprašati, kaj sedaj namerjate?“

„Še, mati!“ odgovorila je ona med potoki solza.

„Prinesi mi jih, da jih vidijo moje oči zadnjikrat, da jih zadnjikrat poduham in se tako okrepčam.“

„Mati, ali ni vonj teh cvetlic premočan? Zdravnik je rekel, da . . .“

„Ne, ne, otrok“, odgovorila je tiho umirajoča. „Celo življenje sem preživela med cvetlicami in te, ki sem jih negovala kakor svoje otroke, me bodo preživele. Marija, prosim te, daj mi eno vrtnico, ko bom umrla, na oder in pusti, da bo šla z menoj v grob.“

Eno uro pozneje jokala je sirota ob truplu svoje mrtve matere, bridko prestresljivo jokala. Sedaj je sirota. Mater so ji zagrebli; kar je želela, to je z veseljem storila; bila je pokopana z belo vrtnico v roki. Na njenem grobu pa je storila hčerka obljubo, ki jo ji je narekovalo ljubezni-kipeče srce. — — —

Ko je Marija v jutro po na pol prečuti noči vstala, se je spomnila, kaj da je obljubila včeraj Saldern-ovim. Šla je torej v cvetličnjak, da bi odtrgala vrtnico. Toda kaj je to? Ko je opazila, da je najlepši odpadlo po noči par listov, je malo manjkalo, da se ni onesvestila. Med tem, ko je premišljevala, kaj ji je storiti, vstopil je

gospodar in zahteval na način, ki ne bi pristojal na pol divjemu človeku, zaostalo najemnino, ako ne, naj se spravi takoj iz hiše.

„Ne morem jo pri najboljši volji izplačati“, odgovorila je deklica.

„Saj imate vendar, kakor vidim, denar“, je dejal gospodar kazoč na bankovce, ki so ležali na stranski mizici še nedotaknjeni.

„To ni moje, kajti vrtnici, ki sem je prodala za poroko, sta odpadla dva lista in s tem je zgubila pol svoje lepote.“

„Pa pošljite drugo!“

„Ne morem, gospod! Davno je že oddana, tako da je sedaj ne morem in ne smem prodati za nobeno, tudi najvišjo ceno!“

„Ako je pa tako“, je odgovoril razjarjen gospodar, „potem pa le hitro poberite svoja šila in kopita in spravite se mi takoj iz hiše. Jaz nimam za lenuhe in take, ki ne plačujejo, nič prostora v hiši!“

„Jaz vam bom ustregla“, je odgovorila s tresočim glasom deklica.

Uro pozneje je prišla Saldernova gospa, da bi videla vrtnico, katere kupnino je ravnokar nazaj dobila. Gospodar ji je mogel samo to povedati, da je vrtnarica z najlepšo v roki ravnokar odšla.

Se bolj očitne so pa gmotne koristi, ki jih prinaša našemu mestu gimnazija. Plača 16 gimnazijskih učiteljev — to je najmanj 70.000 K — in stroški za 400 dijakov — to je tudi najmanj 100.000 kron — vsa ta „malenkost“ ostane v mestu in se razdeli med vse sloje prebivalstva. Najboljši dokaz: odkar ima Kranj zopet gimnazijo, se je vrednost hiš podvojila in tako tudi cena stanovanj, torej dohodki hišnih posestnikov.

Po tolikih koristih je popolnoma naravno, da skuša vsako mesto povzdigniti svoj učni zavod. A v Kranju ravno narobe! Proti možu, ki se je od začetka žrtvoval za mladi zavod in največ storil, da se je tako nepričakovano povzpela na višino ljubljanskih zavodov — proti temu za razvoj Kranja veleslužnemu možu je zakoniti organ kranjskih liberalcev začel podlo strankarsko gonjo. In česar si niso upali priobčiti znani, za napredek Kranja tako vneti junaki, v svojem „Gorenjcu“, to so izvolili v „Slovenskem Narodu“ pod toplim plaščem dr. Tavčarjeve poslaniške imunitete. Že so imeli „zmage pijani Otomani“ izbranega naslednika g. ravnatelju, že so mu kot takemu ob mesečini napivali na „Joštu“ — toda popolnoma brez uspeha! Pravi uspeh se pa pokaže, žal, morda drugje — na škodo gimnazije in Kranju! O tem pa prihodnjč!

Kranj, 10. febr. (Surovost.) Odkar izhaja v Kranju „Gorenjec“ se širi okoli mesta surovost. Odločilni mož pri „Gorenjcu“ sicer res ni akademično izobražen mož, ker mu je prej sape zmanjkalo, preden je dovršil svojo izobrazbo na Dunaju, vendar toliko bi smeli od njega pričakovati, da ne bi vedno o tem govoril, kako bo ta ali oni surovo tepen, in da vsaj v „Gorenjcu“ ne bi pustil tiskati hujskanja k pretepom. Nespametno je hujskati k tepežem ljudi, ki so že od nekdaj vroče krvi in k pretepom nagnjeni. Toda „Gorenjec“ ne odjenja, dasiravno je že g. okrajni glavar postal pozoren na vse to značilno pretenje. Sedaj je pri „Gorenjčevih“ na vrsti gospod dekan. Kadar jim v „Slov. Listu“ kak dopis ni po volji, precej se konča v „Gorenjcu“ članek zoper njega o „izvanrednih sredstvih“, ali pa o „kazni“, katero potem dotični „Gorenjčev“ mož, kadar je med „svojo gliho“, opisuje v podobi konjskega biča. Kranjci že natanko vedo, kaj pomeni grožnja s „kaznijo“, in hrabri podnačelnik gasilnega društva tudi. — „Slovenski List“ pa nikdar ne draži k izgredom. Rajši prinaša novice, kaj se po svetu godi, in tehtne članke za napredek Kranja. Zato ima pa list po našem mestu veliko naročnikov pa tudi v Florijanovi knjigotržnici je naenkrat ves razprodan. Prav vseč nam je, da list prihaja k nam sedaj že v sobotah popoldne proti šesti uri. V sobotah zvečer imamo čas in radi sežemo po novicah. „Gorenjec“ tudi tačas izhaja, pa ne prinaša novic, ampak šnoka le po kakšnih pujsa-

rijah, kakor bi hotel svoje bralce izobraziti za pujske.

Liberalni lov v Kranju. V nedeljo so liberalci lovili po mestu ljudi, da bi jih vpisali v požarno brambo. Obljubovali so jim, da jim kupijo obleko brezplačno. Tudi Jur je agitiral. Koliko kalinov so vjeli, ne vemo.

Izobraževalno in zabavno društvo „Kranj“ je priredilo pretečeno nedeljo zopet javno predavanje ob 5. Predaval je g. profesor Levičnik o tem, kako bode na svetu čez 100 let, kako bo naraščal promet in število prebivalcev. — Prihodnjo nedeljo ne bode predavanja.

Umrli je v Kranju g. Mihael Hafner, pekovski mojster. Ker je bil pokojni ud požarne brambe, spremilo ga je kljub silni agitaciji — 17 brambovcev k pogrebu. Svetila mu večna luč!

Veselice v Kranju. 1. svečana je imelo „Strokovno društvo usnjarskih pomočnikov“ plesno veselico v hotelu „Nova pošta“. Vsi prostori so bili prav okusno okrašeni z zelenjem. Pevci so zapeli nekaj pesmic pod vodstvom gospoda organista Mohorja. Meščanska godba pa je prav pridno svirala med plesom. — Akoravno se je iz gotovega namena napravila ta dan še druga veselica, so bili vendar prav vsi prostori prenapolnjeni. — Pretečeno nedeljo je preskrbel g. J. Perissini, vodja kavarne Kreuzberger v kavarniških prostorih zabavni večer s plesom. Svirala je meščanska godba, ki je do ranega jutra razveseljevala v obilnem številu zbrane vdeležnike.

Škofja Loka, 12. febr. Zadnja veselica rokodelskega društva se je izvrstno obnesla. Pokazala je, koliko spretnih močij za petje in godbo in koliko izrednih talentov za dramatične predstave ima Loka z okolico. Pokazala je pa ona veselica tudi, kako potrebna je bila katoliško narodni stranki v Loki velika dvorana. Da, velika je dvorana, in vendar je bila natlačeno polna naših ljudi.

Mi gremo naprej! Osnovala se je v mestu Reiffeisenova posojilnica, po kateri se je že leta in leta povpraševalo. Okoliščine so ji jako ugodne: Možeje v odboru pravi, kraj za-njo ugoden, ljudje veseli. Samo liberalci pihajo jeze. Pa se bodo že privadili. Naša posojilnica bo delala v blagor ljudstva.

Zadnjič ste, gospod urednik, omenili v „Slov. Listu“, da je g. notar Lenček „Narod“ nazaj poslal, češ da je pregrd. To je bilo sicer res, vendar ne smete misliti, da je g. Lenček vedno enakega mnenja. Lenček se bo premislil, če ga bode le dr. Tavčar malo bolj osorno pogledal, in „Narod“ bo zopet na mizi. To je notar, to je mož, to je Lenček!

Iz Idrije, 10. febr. Naši nasprotniki poberejo vsak kamenček, da ga vržejo v političnega svojega nasprotnika. Mali kamenček sicer ne prizadene kake bolečine, a neprijetno de, zato je treba včasih zobe pokazati takim razposajencem. V sobotni številki „Sl. Naroda“ pogreva idrijski dopisnik zopet naše ceste in očita poslancu, da za njeno poddržavljenje nič ne stori. Koliko se je v tem oziru storilo od katoliško-narodnih poslancev, je znano iz najnovejšega časa, kje je zavora je pojasnil že zadnjič „Slovenec“ in „Slov. List“. Ker pa naši liberalci še ne mirujejo, bodimo odkriti, da se pokaže v pravi luči napredno gospodarstvo in skrb za občinski blagor.

Znano je, da naš cestni odbor dobiva pri c. kr. davkariji 10.000 za vzdrževanje deželnih cest našega okraja, in še posebej za cesto Idrija-Kalce državno podporo letnih 4000 kron. Zadnja vsota je izključno namenjena le za to cesto in sicer za vzdrževanje, razširjenje, sploh za njeno izboljšanje. Sedaj pa pogledajmo, kako se skrbi za nje! Da je cesta v slabem stanju, je že parkrat naša „Jednakopravnost“ povdarjala in klicala poslanca Arko na pomoč. Seveda je cestni odbor v strogo naprednjaško liberalnih rokah, saj klerikalci so tako sami tepci po mnenju naprednjakov. Naš cestni odbor je položil račun za pretečeno leto, a še vse svote porabil ni. Račun se glasi na 3600 kron, tedaj je 400 kron neporabljenih, z drugo besedo, po mnenju našega cestnega odbora je cesta v tako dobrem stanju, da se ne da nič več izboljšati, da je državna

letna podpora prevelika. Rekel bo kdo: to je varčevanje, dober gospodar ne sme do zadnjega vinarja izdati. Res, ko bi teh privarčevanih 400 K ostalo za drugo leto. A stvar je vsa drugačna. Država le toliko plača, kolikor se porabi, plačala je 3600 kron, a onih 400 kron je pa sama spravila, ker jih kot neporabne, nepotrebne ne izplača. Zanesse se na može, ki se imenitno drže kot strokovnjaki v cestnih zadevah, dovoli jim celo svoto 4000 kron izdati za izboljšanje ceste, a če oni tega ne store, smatra cesto v tako dobrem stanju, da je skoraj preveč nakazala, ona meni, da je predobra, ker celo več ponudi, kakor je potreba.

Sedaj naj pa pride po mnenju naših liberalcev poslanec, ter priporoča, naj se cesta poddrži. Kaj mu bodo odgovorili? Ne li: Kaj ti še na misel pride! Saj vaš cestni odbor, ki je vendar na lici mesta, pripozna, da je cesta tako dobro oskrbljena in podprta z denarjem, da celo 400 kron ne more kam vtakniti za njeno izboljšanje. Po čemu se poddržaviti? Saj storimo več, kakor je potreba. Nakažemo toliko podpore, da se niti porabiti ne more. Kaj vendar še hočete?

Spoznate li, gospod dopisnik, v kako zadrego spravljate vi svoje pristaše in kako kamenje nazaj leti na vas in vaše liberalno gospodarstvo? In vi hočete kazati toliko skrb in ljubezen do delavca-rudarja! Da, na papirju, v zabavljanju je vsa vaša naklonjenost težaku nasproti. Glejte kako lepa svota 400 kron je bila v pretečenem letu na razpolago, kako rad bi si bil kak rudar pridobil kako kronco, ko bi bil na cesti kaj popravljal! In koliko mladine imamo pri nas, ki nima pri rudniku zaslužka. Na kmete delati ne more, ker jih je tako malo v naši okolici, družega dela dobiti ne more, kako rad bi za vsak krajcar posegel, če bi le priložnost dobil. Tako se je lepa svota 400 kron brez potrebe odtrgala domačinom, kakor da bi ne bilo nobene potrebe na naši cesti, ne za razširjenje, poprave, odstranjenja na pot strlečih skal itd. Denar imate na razpolago, a ne privoščite ga revežu, da bi si kaj po strani zaslužil, ne skrbite za meščane, da bi imeli boljše ceste, le čivkati znate nad poslancem, da nič ne stori. Država se vam pa smeje, ko ima take ljudi, ki še ne znajo porabiti podpore, katero jim ponuja. Le vpijte sedaj kaka je cesta. Kdo vam bo to verjel? Le kličite državo na pomoč! Kaj vam bo odgovorila? Da je v najboljših rokah gospodarstvo, gotovo ne!

Le še pišite, vam bomo že še postregli. Ko vas bo zaskalelo, bote pa zopet vpili: Glejte kako denuncirajo! Delavec bo čedalje bolj spoznal vas in vaše gospodarstvo.

Domače novice.

Javno predavanje priredi prihodnji torek „Slov. kršč. soc. zveza“ točno ob polu 8. uri zvečer v veliki dvorani „Katoliškega Doma“.

Kako se preskrbi nasprotnikom dobra reklama. Piše se nam od nekod: Shod zaupnikov kat. polit. društva v Ribnici je sklenil priporočati somišljenikom, da podpirajo vseskozi pristaše naše stranke in pa podjetja, ki so osnovana na temelju gospodarske samopomoči. To seveda ni nič novega, o tem se vedno govori in piše in to se je menda sklenilo samo zato, da se priporoča — kmetom, gospodje seveda... Zgled: V neko zadrugo tega okraja, ki ima veliko zalogo vin iz vipavske, št. peterske-goriške in istrske zadruge, stopi ženin po opravku. Naposled ga vpraša poslovođa: „Ali boš poskusil vino?“ Ženin: „Sem ga že kupil od M.“ Poslovođa: „Tako? Zakaj pa?“ Ženin: „Ker so M. rekli, da so ga gospod Jožef tudi od njih kupili.“ Tako prvi ženin in enak uspeh je bil pri drugem in tretjem, povsod tisti refren: „Ja, gospod Jožef so tudi tam kupili, gospod poznajo vino.“ Poslovođa sicer pohleven možiček, je bil vsled tega zelo slabe volje ter se je pritožil načelniku. Načelnik: „Zakaj se jezite? Ali gospoda še ne poznate?“ Poslovođa: „Pa sem vendar več pričakoval.“ Načelnik: „Potrpite! M. tudi ni napačen.“ Poslovođa: „O tem pa kar tiho! Ali ste že pozabili občinske volitve in deželne? Ali ni M. vedno nasprotno volil? Ali ne veste, kako so

„Saj ste sami rekli, da moram zapustiti stanovanje, ker ne morem najemnine plačati.“

„Ta je že plačana in sicer za dve leti.“

„Kako je to mogoče?“

„Ravno vam prinašam pobotnico, da sem denar resnično prejel.“

Marija je vsprejela pobotnico. Mislila je in mislila, kdo da jo je rešil iz zadrege, a ni si mogla razrešiti uganke. Zvečer je prišel k nji Saldernov služabnik, ji dal pismo in odšel. Ko je Marija odprla pismo, dobila je v njem bankovec za 50 gld. in pisemce sledeče vsebine:

„Ljubi otrok, jaz vem vse! — Vi ste dali cvetlico, s katero naj bi bila jaz ovenčala poročno obleko, materi. Dovolite, da Vam s tem izrečem svoje spoštovanje, Vam, ki ljubite svojo mater bolj kot vse drugo. Prosim Vas, sprejmite malo svotico! Akoravno ne bo dičila moje poročne obleke vrtnica izredne lepote, imam pa to zavest, da sem rešila dobro hčerko iz zagate!

Vaša Klementina“.

„O mati, moja predobra mati!“ šepetala je Marija in roke je sklenila k vroči molitvi. „Ti si me zapustila, a v nebesih si mi še vedno blizu, tam gori čuješ nad menoj in me varuješ zlega in prosiš meni božjega blagoslova.“

ga gospod Jožef nagibali na našo stran, pa zastoj? Načelnik: „No, je že M. trdnješi kakor je gospod Jožef. Pa pustimo to. Gospod potrebuje vino za maše. In vidite, M. mu je gotovo garantiral za pristnost?“ Poslovodja: „Tako! M. zaupajo svojemu stanovskemu bratu Ž., ki načeluje vinarski zadrugi, ki tudi jamči za pristnost, pa ne?“ Načelnik: „Kaj hočete? Tako je!“ Poslovodja: „Ja tako? Zmirom se priporoča: „Svoji k svojim!“ ostane pa le pri starem“. Načelnik: „Ne morem pomagati v tem slučaju, ker gospod Jožef gotovo ostane pri starem“. Res niso prijetni politični in gospodarski boji, ali vsa nasprotja se premagajo z vstrajnim delom. Kar sotrudnike boli, kar jih ovira, kar jim jemlje pogum, je pomanjkanje solidarnosti, političnega razuma, discipline itd. To boli. To nam ovira svobodni polet.

Kako se je odlični liberallec vjel. „Slovenec“ pripoveduje naslednjo mično dogodbo: „Nedavno je nek odlični liberallec v Ljubljani sklenil, da si na kak način „oslajša“ življenje. Poslal je ženko na počitnice, sam pa je imel mej tem časom vedno več tako „nujnih in važnih opravkov“, da je vedno našel izgovor, da ni obiskaval ženke na počitnicah. Ženki so se ti moževi opravki zdeli sumljivi, ker je vedela kako njen možiček sicer lenari. Zato se je enkrat zvečer skrivoma pripeljala v Ljubljano in hišino spodila spat, sama pa si je oblekla hišino obleko in preko glave ogrnila robec lepe hišine. Tako je pozno v noč čakala svojega moža, da mu gre vrata odpirat. In kakor po navadi je prišel mož s polno glavo domov. Ko je v polutemi v hišnih vratih zagledal znano obleko svoje hišine, prijel je „hišino“ preko pasu in pokazal je, kaki so važni opravki — zakonske nezvestobe ki ga zadržujejo, da ne obiskuje svoje ženke na počitnicah. Ljudje so pravili, da se je čulo to noč iz te hiše čudovito treskanje. Gospa se je hotela naposled celo „ločiti“, a sedaj so stvar „potlačili“, ker je mož naposled baje pripoznal, da je njegova žena bolj pametna, nego on. Takih „žrtv razmer“ je po Ljubljani še mnogo.“

Čehi zopet na Slovenskem. V duhu bode prebivala v kratkem vsa najodličnejša češka narodna družba zopet na slovenski zemlji. V Pragi priredi „Sokol“ kakor vsako leto veliko pustno slavnost, katera se bode vršila takorekoč na Slovenskem pod imenom „Na Bledu“. Nastopili bodo gostje v narodnih nošah iz vseh slovenskih pokrajin, iz Gorenjskega, Dolenjskega, Štajerskega itd. Prostori, v katerih se bode slavnost vršila, izpremenjeni bodo pa s slikami in umetno okrasbo v slovenski Bled. Sto in sto olikanih gostov čeških govorilo pa bode z zanimanjem ta večer o Slovencih in o njihovi usodi in slovenski dijaki bodo poučili marsikaterega vplivnega Čeha o našem trpljenju in naših željah. To je zopet nov dokaz, kako pogostoma se naši bratje na severu cesarstva spominjajo Slovencev v resnih in veselih trenutkih kot naši pravi prijatelji.

Oporoka na korist „Družbi sv. Cirila in Metoda“. Družbi sv. Cirila in Metoda je zapustil v sredo 4. t. m. v Ljubljani pri sv. Krištofu pokopani 2. načelnik žebjarske zadruge v Kropi, g. Luka Kenda približno 4000 K.

Volitve v zavarovalnico proti nezgodam v Trstu so imele ta-le uspeh: Za lahonsko soc. dem. listo je bilo oddanih na 212 glasovnicah 22.500 glasov, za kandidate političnega društva „Edinost“ na 228 glasovnicah 5360 glasov.

„Slavjanski Vek“ prinaša v najnovejši številki sliko in živatopis gosp. dr. Ljudevita Jenka, ustanovitelja in predsednika „ruskega kružka“ v Ljubljani, omenja pa tudi zaslug gospe Terezine Mihajlovne dr. Jenkove za ustanovitev ruskih kružkov.

Zbor Nadine Slavjanskij v Ljubljani. Odbor „Dramatičnega društva“ se pogaja s tem novo sestavljenim zborom, da priredi tekom meseca marca v deželnem gledališču koncert. Nove pevske moči, ki so zbrane v zboru, so dosegle povsod, kjer je zbor doslej nastopil, mnogo vspeha. Na Bolgarskem je ta zbor dobil mnogo odlikovanj.

Vabilo na veselico, katero priredi „Delavsko bralno društvo“ v Kamni gorici, v nedeljo dne 15. svečana 1903 v prostorih gospe Marije

Pesjak. Vspored: 1. Nagovor. 2. Delavska pesem, Fr. Flerjančič, (moški zbor). 3. Oj hišica očelova, P. A. Hribar, (meš. zbor). 4. Kviško bratje, H. Volarič, (moški zbor). 5. Kmet Herod, igra v dveh dejanjih. 6. Bodi zdrava domovina, F. S. Vilhar. 7. Uboj, I. pl. Zajc, (moški zbor). 8. Prosta zabava s petjem. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina: Sedeži I. vrste 60 vin., II. vrste 40 vin., stojišča 20 vin. Za ude in otroke 10 vin. K obilni udeležbi vabi odbor.

Umrl je v Ljubljani znani trgovec g. Fran Terdina v 61 letu svoje dobe.

V Vevčah bo jutri predaval č. g. dr. Evgen Lampč.

Katol. mladeniško društvo v Ljubljani vabi k zabavnemu večeru katerega priredi katoliško mladeniško društvo v Ljubljani v nedeljo, 15. februarja 1903 ob 6. uri zvečer v Rokodelskem domu (Komenskega ulice 12). Vspored: 1. Smola pri glavni skušnji. Komičen prizor. 2. Govor. 3. Po zaklad. Igra s petjem v dveh dejanjih. — Priredil Fr. S. Finžgar. 4. Prosta zabava. Vstopnina: Sedeži I. do III. vrste po 40 kr., IV. do VI. vrste po 30 kr., VII. do X. vrste po 20 kr., stojišča po 10 kr. Katoliško mladeniško društvo v Ljubljani.

Podružnica sv. Cirila in Metoda v Kranjski Gori priredi v nedeljo dne 15. februarja 1903 zabavni večer v salonu hotela „Razor“ z naslednjim vsporedom: 1. Iv. Baloh: Prolog. 2. Živa slika. 3. I. Razlag: „Bodi zdrava domovina“, poje mešan zbor. 4. Gregorčič-Gerbič: „Eno devo le bom ljubil“, sopran-solo s spremljevanjem glasovirja. 5. A. Hajdrih: „Siroti“, poje moški zbor z alt-solo. 6. „Mož in žena“, komičen dvospev. H. Sattner: „Na planine“, poje moški zbor z bariton-solo. 8. „Jaz nisem Taljanka“, dvospev za sopran in alt s spremljevanjem glasovirja. 9. Kmet Herod. Burka v dveh dejanjih. 10. Prosta zabava, Začetek ob 6. uri zvečer. Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K. Ostali sedeži 60 v. Stojišča 30 v. K obilni udeležbi vabi podružnica. Čisti dobiček je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda.

Narodnostni boj v kaznilnici. V soboto je bila v Mariboru značilna razprava. Toženih je bilo več v mariborski kaznilnici zaprtih kaznjencev, ker so se 15. septembra l. l. grdo stopili. Povod pretepu je bil ta, da je pet Kranjcev zahtevalo, naj z njimi 17 zaprtih Štajercev slovenski govori, češ, da jih sicer pobijejo. Prišlo je do pretepa in konec je bil ta, da je v soboto petim kaznjencem bila prisojena kazen od osmih mesecev do enega leta. Omeniti je, da so vsi ti kaznjenci — krojači.

V zaporu se je obesil. Pred tržaško poroto na smrt obsojeni Josip Škrk, katerega je zagovarjal tržaški odvetnik g. dr. Gregorin, in ki je bil vsled odloka najvišjega sodišča, katero je obsodbo uničilo in v ponovno obravnavo delegiralo goriško porotno sodišče, pripeljan v Gorico, se je v zaporu obesil. Škrk bi bil v Gorici najbrž oproščen, ali pa bi bil dobil le majhno kazen, kar bi bilo za njegovega zagovornika, g. dr. Gregorina, primerno zadoščenje za nesramne napade s strani tržaškega italijanskega časopisja. Tudi samomor Škrkov je že „Piccolo“ porabil v razna sumničenja. Preiskava bo gotovo izkazala marsikaj, kar morda „Piccolo“ ne bo najbolj všeč.

Iz Čirčič pri Kranju se nam piše: „Jaz sem liberallec in ostanem liberallec“ je rekel župan Strupi iz Čirčič v gostilni pri Bahaču v Kranju. Sin njegov, Franc Strupi, živi popolnoma po naukih liberalizma in liberalnih načel. Med čirčičskimi fanti je hotel napraviti liberalno stranko z vso silo, tako da bi bili njemu pokorni vsi fantje cele vasi. Pa bo ravno narobe; sam bo ostal. Te dni je srečal nekega fanta na cesti. „Stópi na našo stran!“ mu je ukazal oblastno. „Rajši umrem, kot da bi stopil na liberalno stran“, je pogumno odgovoril fant. Franc Strupi ga je na to dvakrat lopnil po roki z gnojnimi vilami, katere je imel pripravljene. Po noči večkrat rjove Franc Strupi po vasi in kali nočni mir. Oče župan, bi ga lahko posvaril, ker ve, kam hodi in kaj počenja. Pa, kaj ga bo svaril! Posvariti ga bo morala v kratkem gosposka, ker je pri Bahaču se zopet te dni prav čedno obnašal. Dva je ranil do krvi. Enemu je zagnal solnico v

glavo s tako silo, da ga je močno poškodoval, in da je ranjenec moral pri zdravniku iskati pomoči. O teh surovostih so slišali čirčičski fantje in so soglasno sklenili: Jernejevčev France ne bo nikoli naš „Zugsführer“.

Krojaška zadruga za prodajo surovin se je ustanovila v Ljubljani. Najstarejša krojaška zadruga, koder prodajejo surovino, je v Brnu, katera izborna vspeva in ima precejšnjo svoto rezervnega zaklada. Na Dunaju se snuje enaka zadruga. V Roveretti je samo 10 članov in zadruga izborna vspeva. V Gradcu obstoji taka zadruga 10 mesecev. Prodaja samo krojaško pripravo, (Zugehör) in to proti gotovini. V tem kratkem času povspela je zadruga tako, da ima vrednosti 33.000 kron.

Drobne novice. V Škofji Loki se je 8. februarja ustanovila Rajfajznova posojilnica. — Radi ljubosumnosti je v Sostrem v hiši Frančiške Brajer Anton Bučar nevarno obklal z nožem mizarskega pomočnika Straha. — Slovenska požarna bramba za Celje in okolico se ustanovi. Načelstvo prevzame gosp. J. Sušnik, graščak na Lanovžu. — Bogata vdova Karolina Cortini je vsled kleptomanije utaknila v neki prodajalnici na Reki neko stvar v žep, a bila je pri tem zasačena. Vsled sramote se je pod streho svoje hiše obesila. — Operni pevec Naval, naš rojak, poje 23. t. m. v Bösendorferjevi dvorani na Dunaju, kjer priredi pevski večer. — V Gradcu je 16letna delavka Jožefa Vračko povila trojčke. Vsi trije otroci so umrli. — V Kokri je umrl dne 6. februarja vsem obiskovalcem Grintoveca dobro znani posestnik Jurij Stritar, po domače Suhadolnik, pod čegar gostoljubno streho so marsikateri turisti počivali. — Hišo starišev zažgal je 15letni kočarjev sin M. Debevec iz Vodale, občina Tržišče, v sporazumu z 12letnim bratom Francem, ker si je domišljal, da preslabo ravna z njim. — V soboto zjutraj ob 4. uri je brzovlak ki vozi proti Trstu, pri stražnici ob cesti na Rožnik povozil pomožnega čuvaja Antona Volkarja. — Jurija Solarja iz Kroke, katerega so že dalje časa pogrešali, so našli mrtvega v Savi pri Okroglem. — Sad grešne ljubezni je uničila dekla Franica Golob iz Srednjega Bitinja šmartinske fare pri Kranju. Dne 4. t. m. po noči je povila doma dete moškega spola, ki je prišlo predčasno živo na svet. Pri njej je bila mati. Pripoveduje se, da je nečloveško mater k uničenju deteta pregovoril ljubimec. Dete je bilo zakopano v gnoji — V Anconi na Italijanskem so izsledili delavnico, v kateri so ponarejali avstrijske bankovce po 10 kron. — Posestnikova žena Marija Darovec v Gorenji Straži, občina Prečina, je povila te dni otroka. Ker otrok po porodu ni dal glasu od sebe, položila je babica novorojenčka na peč, „da pride k sebi“. Otrok je skoro prišel ječati, a pustili so ga na zakurjeni peči skoro dve uri. Ko so ga vzeli s peči, bil je otrok na raznih mestih tako sežgan, da je padala od njega proč koža. Otrok je vsled opeklin drugo jutro umrl.

Najnovejše vesti.

Shod slovenskega krščanskega časnikarstva bo dne 15. in 17. marca v Ljubljani. Več prihodnjič.

„Vrhbosna“ ponatiskuje v hrvaškem jeziku naš članek „Bretonci in Slovenci“.

Dunaj. V državnem zboru je bilo včeraj prvo branje tiskovnega zakona. Prihodnji torek izvoli državni zbor člane tiskovnega odseka, potem pride na vrsto poročilo vojnega odseka o kontingentu vojaških novincev in prvo branje proračuna.

Trst. Ob Como jezeru se je pet hiš pogreznilo v zemljo. Tudi druge hiše so ondi v nevarnosti. Strokovnjaki pravijo, da so podzemne vode izpodkopale zemljo.

Trst. V spomin lanskim februarjskih nemirov bodo jutri ob 1. uri popoldne delavci priredili spreved na pokopališče. V sprevedu bo 600 rediteljev.

Genf. Princezinja Lujiza ostane v zavodu Métairie toliko časa da povije. Izrekla se je, da novorojenčka izroči saskemu dvoru.

Falkenov. Pri tukajšnjem okrajnem poljedelskem društvu so zasledili defraudacijo 80.000 kron.

Okolu sveta.

Naši poslanci so sklenili glasovati proti vojni predlogi, ki nalaga ljudstvu novih bremen. S tem pa izrekajo tudi nezaupanje vladi, ki Jugoslovanom ne da pravic. Vlada je z raznimi sredstvi hotela pripraviti naše poslance od njihovega sklepa, a zaman. V odseku so že glasovali proti in to store tudi v seji državnega zbora. V zbornici bo vladi jako težka šla za večino. Ta odločni nastop naših poslancev iskreno pozdravljamo, kajti skrajni čas je, da se ljudstvu zmanjšajo vojaška bremena.

Židovsko-nemška odkritosrčnost. „Neue Freie Presse“ pravi nedolžno, kakor samo ob sebi umevno, da sedanji vladini smeti delati težav, dokler ostane tako nevtralna kakor je sedaj!! Priznava tudi, da bodo Nemci iz notranje-političnih razlogov glasovali za vojno predlogo. To politiko je lahko umeti: saj rase iz popolnega soglasja med vlado Koerberjevo in nemškimi skupinami. Če Nemci govorijo, da je kaka vlada „nevtralna“ v njihovo zadovoljnost, potem že vedo Slovani, koliko je ura bila na političnem pozorišču! Povej, kdo je zadovoljen s teboj in jaz ti povem, kdo si! V danem slučaju velja ta variacija v polni meri.

Avstro-ogerska banka in Slovenci. Zadnje dni so češki poslanci odločno nastopili s zahtevo, da se da v avstro-ogerski banki tudi češkemu narodu primerno zastopstvo. Kdor je zasledoval poslovanje tega od cele države in torej tudi od Slovanov z mnogimi privilegiji vzdrževanega zavoda, moral je z ogorčenjem opaziti, da je šla ta banka na roko le velikim kapitalističnim zavodom nemškim in mažaronsko-čifutskim. Popolnoma je pa prezirala manjše, med temi seveda tudi slovenske kreditne zavode. Kako pridemo do tega, da ta od države nadzorovani zavod služi le velikim nemškim in čifutskim koristim! Ali niso baš denarni zavodi, kakoršne imamo na Slovenskem, v prvi vrsti opravičeni, da se jih upošteva in podpira s cenim kreditom? Upamo, da bodo ob tej priliki tudi slovenski poslanci v zvezi s češkimi možato nastopili v tej zadevi, ki je za naš gospodarstveni napredek velike važnosti.

Položaj na Balkanu. „Wiener Allgemeine Zeitung“ priobčuje pogovor, katerega je imel jeden njenih urednikov z nekim diplomatom. Ta je izjavil, da je položaj na Balkanu zelo resen ter da nihče ne veruje več, da misli sultan res izvršiti obljubljene reforme v Macedoniji. Tudi ako bi hotel to storiti, da ne more, ker nima nikake avtoritete nad fanatičnimi mohamedanci, ki smatrajo za razžaljenje vsako odredbo v prid krščanskemu prebivalstvu. Ta diplomat je nadalje zatrjeval, da so vesti o oboroževanju Turčije kljub vsem oporekanjem od oficijelnih krogov, vender-le popolnoma resnične. Turčija, da je na bolgarsko mejo odposlala že 350.000 mož. Te čete, da nikakor ne morejo imeti le namena, da zatrejo eventuelno ustajo Macedoncev, ker da bi v to zadostovalo mnogo manjše število vojakov. Bolgarski narod je zelo vznemirjen vsled velikih priprav Turčije in se splošno sodi, da ima Turčija posebne namene. Avstrija in Rusija hočeta Turčiji čim prej predložiti načrt reform za Macedonijo. Ako bo treba odposljeti obe državi, v podkrepljenje svojih zahtev, svoje vojne ladije pred Carigrad. Bolgarska vlada, da bo čuvala strogo nevtralnost. Ni pa gotovo, da li bo mogla vlada brzdati bojvito strujo, ki se vedno bolj ojačuje med bolgarskim prebivalstvom. Macedoncev je sedaj v Bulgariji kakih 100.000. Mnogi izmed njih so častniki in bolgarski državni uradniki ter izvršujejo velik vpliv med svojimi kolegi. Ako se k temu prišteje še delovanje macedonskih odborov, je naravno, da bo jako težko brzdati bojaželjno bolgarsko prebivalstvo. Iz Sredca javljajo nadalje, da je macedonski odbor pozval one bolgarske častnike, ki so po rodu Macedonci, naj izstopijo iz vojske in naj bodo pripravljeni, da se postavijo na čelo ustaji.

Turške reforme v Macedoniji in — bodoča vojska. Bolgarski listi poročajo o novih nasilstvih izvršenih nad macedonskim prebivalstvom. „Novi Dnevnik“ prinaša uprav pretresljiva poročila o grozodejstvih turških vojakov v vasi Godlevo in Bačevo, kjer so nad 20 žensk onečastili in potem zaklali, 38 moških pa na nezasišlan način mučili in morili. „Petrograjske Vedomosti“, ki posnemajo ta poročila, dostavljajo ironično, kako izborna izvaja Turčija svoje „reformne“ v Macedoniji. Rusija in Avstrija ste pripravljeni da posežeta v macedonske homatije. Grška je ponudila Turčiji svojo podporo. Veliki listi so poslali v Macedonijo že svoje poročevalce.

Izjemno stanje na Irskem. Vsled zadnjega protiangliškega gibanja v mnogih krajih Irske je londonska vlada proglasila izjemno stanje v celi vrsti okrajev. Sedaj je to stanje v 16 okrajih zopet odpravljen, a v veljavi je še v grofovinah Limerick, Clare, Tipperary, Sligo, Roscommom ter za Cork City. Vsled te najnovejše vladne odredbe so odpuščeni iz zaporu parlamentarci Raddy, Redmond in Roch, poslanca O'Douell in Duffly morata pa kot državi nevarna še ostati v zaporu.

Nova vojska v Južni Afriki. Iz Kapstadta dohajajo v zadnjem času zanesljiva zasebna poročila, iz katerih je posneti, da v Južni Afriki ni vse tako lepo in mirno, kakor bi se dalo posneti iz angleških oficijelnih poročil. Poročila iz zasebnih krogov pravijo, da se je kralj ondotnih zlatih in diamantnih rudnikov de Beer sam zastrupil ter da sta bila Chamberlain in Milner že napadena. Zdi se, da obstoji tajna zarota. Velik del burskih generalov je zbran v Južni Afriki. Vreti je jelo iznova med neangleškimi prebivalci. Cene rudniških papirjev so silno padle in po vseh znamenjih smemo pričakovati najneugodnejega vremena.

V svarilo izseljencem. Gališki dež. poslanec g. Stapinski je dobil letos od gališkega deželnega zbora znatno podporo v namen, da preišče, kako se godi izseljencem tako na potovanju kakor tudi v Ameriki. Razkril je čudne stvari, o katerih se bo še govorilo v gališkem deželnem zboru, pa tudi v državnem zboru. Gospod Stapinski se je oblekel kot preprosti gališki kmetič, da se je mogel prepričati, kako se izseljencem godi. Vožni list je vzel pri zastopstvu znanega Misslerja iz Bremena. Ta Missler je prišel kot sluga v Bremen, danes pa ima okoli 40 milijonov mark premoženja. Zaslužil jih je pri izseljencih. Missler izkorišča zlasti slovenske izseljence. G. Stapinski pravi o njem: „Lakota, žeja in krivica so sredstva, s katerimi Missler naše ljudi izsesava. Izseljence natlači Missler na ladijah v smrdljive, nečiste luknje. Nas je bilo kakih 400. Ko je prišel čas, da se vkrčamo na parobrod, zaoril je zapovedujoči glas: „Deutsche Frauen — deutsche Männer“. Nemci so šli prvi na parobrod. Tako se dela z namenom, da zasedejo Nemci najugodnejše prostore, kar je velikega pomena pri tako dolgem potovanju. Ko so Nemci odbrali svoje prostore ter jih zasedli, pustili so nas Slovane na ladijo. Nam so ostali samo najgloblji, najgrši, temni, brezračni in nesnažni prostori ali pa so nas pomestili po različnih kotih ter sploh z nami delali kakor z živino. Pri tem pa je pripomniti, da Nemci niso ne vinarja več plačali, kakor Slovani, pač pa še dostikrat manj. Tako dela Missler že leta in leta in si gromadi milijone.“ — G. Stapinski naznanja, da začne veliko akcijo proti Misslerju.

Star izrek. Dobro in poučljivo je, če se take reči večkrat povedo. Kralj Gustav Adolf namreč, grozoviti vojvoda za časa 30 letne vojske, rekel je nekoč poslancu francoskega kralja: „Gre se v prvi vrsti za to, uničiti Habsburg, vera nam je pri tem postranska reč“. Gustav Adolfovega življenja cilj je bil uničiti katoliško Avstrijo. Tistokrat se ga je obranila, dasi so narodi — krvaveli. V novejši dobi nastalo je na Nemškem društvo, ki si je izbralo Gustav Adolfa za patrona in vzor: a tega društva se Avstrija ne brani, dokler ne bodo zopet krvaveli narodi! Leta 1902 je društvo Gustava Adolfa sezidalo namreč protestantskih cerkev: 9 na Češkem, 3 na Moravskem, 3 v Galiciji, 1 v Šleziji, 1 na Slovenskem, 1 na Hrvaškem.

Anonimne ovadbe. Pravosodno ministerstvo je izdalo te dni podredjenim sodnim oblastnjakom okrožnico, s katero jih opozarja, da morajo biti skrajno previdni pri postopanju proti osebam, proti katerim so jim dospele anonimne ovadbe. Poizvedbe, katere se vrše na podlagi anonimnih ovadb, vršiti se morajo na tak način, da javnost o njih ne izve ničesar. V slučaju pa, da bi take ovadbe bile neutemeljene, gledati se mora na to, da se brezimnega ovaduha, ako le mogoče izsledijo, ter da se proti njemu strogo postopa.

Slika iz Italije. V Cataniji so trije sinovi umorili svojega očeta, veleposestnika Russo, ker jim ni hotel že za svojega življenja razdeliti imetja. Soproga umorjenega je zunaj stala na straži, dokler so sinovi pobijali svojega očeta. To so bili sinovi in soproga — zver!

Ljubezenski roman nemškega cesarja. List „Cri de Paris“ objavlja članek pod naslovom „Viljem II. v Parizu“, ki je vzbudil v vseh krogih veliko senzacijo. V tem članku so naštetih razni dogodki o takozvanih tajnih potovanjih nemškega cesarja in naposled o njegovih prihodih v Pariz ter se zatrjuje, da je bil l. 1900 Viljem II. na pariški razstavi obdan od tajnih policistov, ki so pazili na njegovo varnost. Od tega časa se je povrnil skrivaj še večkrat v Pariz in ti povratki da so v zvezi z neko skrito ljubavno afero Viljemovo. Njegova izvoljenka pa je neka igralka Madame Sorel: plavalaska, velika lepota in divnega života, strastna in zelo — zaljubljena v svojega častilca na nemškem prestolu. Sorelka sama potrjuje svoje razmerje prijateljem in pravi: „Viljem je bil pri meni pet-ali šestkrat v 15. mesecih. Ali kako se vsa tresem, ko vidim, kaki nevarnosti se izpostavlja radi mene na francoskih tleh.“ Dobri znanci Sorelke pa jej svetujejo, naj dela pri svojem ljubimcu na to, da vrne Franciji — Alzacijo in Lotaringijo, kar ona obeta storiti. Nekateri sicer dvomijo, da bi bil nemški cesar ljubimec Sorelke, marveč, da je mogoče kak klativitez iz Nemčije z navihanimi brkami. Ali njena knežja oprava in njeno sijajno stanovanje priča skorej o tem. Tudi je znano o Sorelki, da je imela ljubavno razmerje z bivšim predsednikom francoske republike Feliksom Faure-om, o katerem se je govorilo, da mu je v njeni sobi nagloma prišlo slabo, tako da je kmalu za tem umrl.

Saška afeta. Kraljevo sodišče v Draždanih je izreklo svojo definitivno sodbo nad bivšo saško prestolonaslednico in avstrijsko nadvojvodinjo Lujizo. Zdravniki so sicer izjavili, da je sicer sedanje Lujizino stanje nenormalno, toda to je v zvezi z njenim sedanjim telesnim stanjem. Po porodu bo po njih mnenju izginila vsaka duševna boleost. Na podlagi te izjave je sodni dvor ob 1/4 5. uri razglasil naslednjo sodbo: „Zakon prestolonaslednika Friderika Avgusta z njegovo soprogo Lujizo, rojeno nadvojvodinjo avstrijsko, se s tem razvezuje radi prešestva soproge, storjenega z učiteljem Gironom. Obtožena soproga je edina kriva in mora nositi vse stroške pravde.“ — S tem je pojasnjeno njeno razmerje do saškega dvora in se bo sedaj le še reševalo vprašanje glede kraja kje bo nadalje bivala. Kakor se vidi iz te razsodbe, so sodniki odločili po protestantskih nazorih, ki pripuščajo razveljavljenje veljavno sklenjenega zakona. Po katoliškem pravu pa je enkrat veljavno sklenjen zakon nerazdružen do smrti. Cerkevna oblast bi mogla pritrditi tej razsodbi samo, ako bi se dokazalo, da zakon ni bil veljavno sklenjen. Afera torej zdaj ni končana, ampak je stopila le v nov juridičen štadij.

Starost — norost! Navadno se sicer pravi: Mladost — norost! No, je tudi slučajev, ko starost ne daje garancij proti norosti. Na Dunaju živi gostilničar J. Broš, ki je 69 let star, a žena mu je le za dve leti mlajša. Na stanovanju sta imela neko starejo devico, šiviljo, in na to je bila Brošovka ljubosumna. Tudi minole sobote je prišlo do prepira med zakonskima radi te device in je stari Broš v jezi pograbil nož, s katerim je zaklal svojo ženo in potem usmrtil sebe. Bog daj — starcem pamet!

Kam dovaja ljubosumnost. V Iloki na Hrvaškem se je obesila 34 letna Eva Koch, mati šestero otrok. Vzrok groznemu činu je bila

ljubosumnost. Pred dvema leti že je Eva postala ljubosumna na svojega moža Frana, ki je kakor viničar na tamošnjem posestvu kneza Odeschalchi prihajal v dotiko z raznimi ženskami, ki so delale v vinogradih. Radi tega je med soprogoma večkrat prišlo do prepira, a konec vsej tej neopravčeni ljubosumnosti je bil ta, da si je vzela življenje, ne da bi imela resničnega povoda v to.

Ljubezen do vede.

Vincencij de Beauvais. V 13. stoletju je živel Vincencij de Beauvais ali V. Bellovacensis, ki je bil prijatelj, svetovalec in učitelj francoskega kralja Ludovika Svetega. Glavno njegovo delo je bilo enciklopedija „Speculum naturale, doctrinale, historiale“. Umrli je med letom 1260—1264. Da je mogel napisati omenjeno knjigo, ki je obsegala vso tedanjo znanost, je preštudiral 450 krščanskih, poganskih in mohamedanskih pisateljev in si je tako napravil izpiske iz več kot 2000 knjig. K i s t, ki popisuje tega učenjaka, pravi: „Po kateri pravici proglašujejo današnji razsvetlenci srednjeveške menihe — de Beauvais je bil benediktinec — kot ignorante in lenuhe? Kateri učenjak v današnjem času bo pregledal tako ogromno število knjig in si napravil izpiske in sicer le iz gole ljubezni do znanosti?“

Janez Jakob Brušker. Imeniten zgodovinar in filozof, protestantovski pastor Brušker se je rodil leta 1696. v Augsburgu in je umrl l. 1770. Bil je rektor v Kaufbeurnu. V životopisu Sofije de la Roche, ki ga je izdala Ludmila Assing (Berlin, Jonke 1859) se pripoveduje: „Ker ni imel Brušker v Kaufbeurnu nobene biblioteke, je hodil 8 ur daleč vsako soboto in sicer v mesto Ulm, da je tam vsako nedeljo študiral v knjižnici. Ko je kardinal Passiovič popotoval čez Augsburg, vprašal je po Bruškerju, opozoril je na njega in se je čudil, da ga ne pokličejo v rojstno mesto Augsburg. Kmalu potem je bil nastavljen v cerkvi sv. Duha v Augsburgu in ga je tje tedaj pripeljala le protekcija katoliškega cerkvenega kneza“. (Conf. Brunner: Allerhand Tugendbolde str. 128).

Albrecht von Haller (1708—1777). Je bil imenitni zdravnik, matematikar, botanik in pesnik. Ko je bil star 10 let, je imel v oblasti klasične jezike, v 19. letu je postal doktor zdravilstva. Leta 1736. je bil poklican za profesorja na univerzo v Göttingen, leta 1753. se je vrnil v svoje rojstno mesto Bern v Švici. Njega delavnost je bila velikanska. Od mladosti delal si je izpiske iz vsega, kar je bral in tako je ekscepliral 52.000 knjig. Takih izpiskov se je posluževal, ko je izdajal razne biblioteke, kakor so: Bibl. botanica, anatomica, chirurgica, bibliotheca medicinae practicae. V izvestjih göttingske učene družbe je napisal več kot 10.000 recenzij. Težko bi bilo naštetiti njegova dela. Sam jih omenja 626. V mestni knjižnici v Bernu je od njega 13.202 dopisa, ki jih je pisal 1208 učencem. Njega kot naravoslovca je prekosil edino Linee. Bil je globoko veren, ponižen in v nekaterih spisih je zelo obsojal nevero ali versko mlačnost. Ko je umrl, je pisalo o njem „Deutsches Museum:“ „Od Leibniceve smrti ni pretrpela domovina bolj občutne izgube“.

Friderik Hurter 1786—1865, ko je bil še mlad dijak, je zelo ljubil in zbiral knjige. V Göttingenu je kupil „pisma papeža Inocencija III.“ in je storil namen izdati životopis tega papeža. Dvajset let je študiral in ko je nabral na 30.000 listinah potrebnega materiala, je izdajal v letih 1834—1842 omenjeno delo. Leta 1896 ga je poklical Metternih na Dunaj kot historiografa in njega glavno delo je bilo tukaj „Geschichte Ferdinand's II. und seiner Eltern“.

Ivan pl. Müller (1752—1809). Dr. I. Weis pravi, da je ta pravi mojster, kar zadene popisovanja posameznih bitek ali drugih enakih dogodkov. Da je našel za svoj namen pravih in obsežnih izrazov, je bral vsaki dan Thukidida in Tacita. Njegovo delo je: „24 Bücher allgemeiner Geschichten, besonders der europäischen Menschheit“, Trideset let je sestavljal to delo in v ta namen je prebral 1733 pisateljev in je imel v izbi na 17.000 straneh papirja potrebne izpiske.

Ven s splošno volivno pravico! Zatevajte to tudi v Ljubljani od občinskega sveta!

Delavci, spregovorite odločno besedo po pravicah, ki Vam jih daje ustava!

VABILO

k

predpustni veselici

ki jo priredi

„Izobraževalno in zabavno društvo Kranj“

s sodelovanjem

„Moškega pevskega društva Kranj“

in

„Meščanske godbe“ v Kranju

v nedeljo 15. februarja t. l.

v I. nad. hôtela »Nova pošta« v Kranju.

Vspored:

1. Parma, „Mladi vojaki“, svira godba.
2. Fleišman, „Triglav“, šesteroglasen zbor.
3. Müller, „Ouertura“ k operi „Planinska cvečlica“, svira godba.
4. „Kukavica“, narodna, mešan zbor.
5. Ertl, „Dunajske slike“, svira godba.
6. Nedved, „Pozdrav“, zbor.
7. Oslilo, „Sèn“, za gosli-solo z orkestrom.
8. Mašek, „Otok Bleški“, šesteroglasen zbor.
9. Robandi, „Alla stella confidente“ svira godba.
10. Nedved, „Nazaj v planinski raj“, mešan zbor.
11. „Venec slovenskih pesmi“ svira godba.
12. Prosta zabava.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Vstopnina: Za člane 40 h, z družino 1 K, za nečlane 80 h.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

**Spominjajte se
ljudskega sklada!**

Pristno čebelno-voščene sveče

4 47—2

prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju

kg po 5 K, poštne prosto.

Pozor! Pozor!

V torek, dne 17. februarja

bo v veliki dvorani „Katoliškega Doma“

ob 1/28. uri zvečer

zanimivo javno predavanje.

Prihitite k predavanju v obilnem številu!

Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze.“

Pisarna

ces. kralj. privil. zavarovalne družbe „Avstrijski Feniks“ in občne zavarovalne družbe „Providentia“

je od 7. svečana 1903

v novi hiši g. Čudna, Sodnijske ulice 6

nasproti glavnemu vходу justične palače.

Železnato vino krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe	LEKARJA Piccoli - ja v Ljubljani. Dobiva se v lekarnah
---	---

Edina zaloga na Kranjskem
LEKARNA PICCOLI

„pri Angelju“

Ljubljana, Dunajska cesta.

Polliterska steklenica velja 2 K.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar Gabrijel Piccoli v Ljubljani točno, ako se mu pošlje znesek, ali po poštne povzetju. I. 40 10—7

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Kongresni trg št. 19

sprejema vsak delavnik od 9.—12. ure dopoldan hranilne vloge ter jih obrestuje

4³/₄ %

**to je: daje za 200 K 9 K 50 h na leto,
Rentni davek plača hranilnica sama.**

Simon Pogačar l. r.
predsednik.Andrej Zamejc l. r., stolni dekan,
I. podpredsednik.Dr. V. Gregorič l. r.
II. podpredsednik.Rajko Samsa l. r.
ravnatelj.

3 10—2